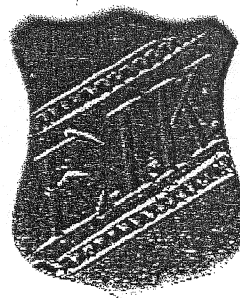


HISTORIEN OM EN KLUBBNÅL

Den gamle smidesmästaren Tore Lundgren hade avlidit i slutet av november 2005. I gömmorna efter Tore hittade sonen Dan en klubbnaal med bokstäverna E I K. Han berättade om fyndet för Torgny Andersson som forskat kring Eke sockens historia. Eke IdrottsKlubb, kunde det stämma? Torgny var något tveksam och båda var de tydligen för unga för att ha någon personlig kunskap om detta. Vem kunde eventuellt berätta om klubben? De kom fram till att det troligtvis bara fanns en person kvar från den tid då föreningen kunde ha varit verksam: den 84-årige Bengt Nilsson, Linköping, född vid Bölske part 1.



Så kom det sig att Torgny ringde till mej 9 januari 2006. Om jag hade några minnen? Ja! Här skall jag nu berätta vad jag minns om verksamheten i Eke Idrottsklubb. Märk väl: jag kommer att berätta vad jag minns utan att i gamla handlingar eller tidningstexter försöka kontrollera vad jag skrivit.

Om starten av föreningen vet jag ingenting. Den fanns bara där omkring år 1930, när det talades om VÅG mellan medlemmar i föreningen och "gubbar" i socknen. Det var i verkstaden hos målaren Reinhold Pettersson (Bölske part 7) som planerna gjordes upp. Våg innebar att de båda lagen skulle tävla i tre grenar. Det krävdes två grensegrar för seger i vågen. Hur jag som 9-10-åring kunde finnas med där är obegripligt för mig nu. Hur det gick? Minns inte, men det tävlades, tror jag, i pärk, varpa och ytterligare en gren. Under de följande åren hände det mycket. Det var fotbollsspel, tävlingar av olika slag och så basarerna förstås, sommarfesterna i "Bölskeparken".

Fotbollslaget

Om man tänker på hur få åretruntboende det nu finns i Eke är det egentligen ganska märkligt att det på 1930-talet kunde finnas ett helt fotbollslag i socknen. Fotbollslag fanns runt om i socknarna: i Rone, Burs, Alva, Hemse, Grötlingbo, Havdhem osv. Tävlingsdräkten var blå och vit, vit tröja och blå byxor som bilden visar. Fotbollsplanen fanns på det än idag stora öppna området i By änge bakom Betaniakapellet. Jag minns att man i baptistförsamlingen ogillade att tillfarten till planen gick över kapelltomten. Säkert var det störande många gånger, då det var verksamhet både på planen och i kapellet. Det var tal om att skapa en ny tillfart på ängsmarken utanför tomten men det blev aldrig någon ny väg. Under något år hade föreningen tillgång till ett nyröjt område i By änge mitt emot Anton Jakobssons gård (Bölske part 5). Ingen kan nu se att det funnits en fotbollsplan på den platsen. Jag minns att det förekom både vänskapsmatcher och seriespel och att EIK-arna ibland var framgångsrika. Rone var nog det lag man helst ville besegra. En gång vann EIK med 5 - 1. Det var verkligen något att lägga



på minnet.

En fotbollsplan som EIK ofta spelade på var Dävingen (nu kallad Lagerlingen). Arrangemangen där liksom på övriga planer var de enklast tänkbara. De tävlande klädde om i det fria bakom några buskar i närheten av planen. Vad det kunde resultera i vill jag gärna berätta. Vi var några grabbar i de yngre tonåren som tränade bakpärk för att kunna delta i ungdomstävlingarna på Gumbalde äng i Stånga. En söndag cyklade vi till planen bakom Betaniakapellet för att träna. Vi klädde om på den vanliga platsen. När vi spelat en stund upptäckte vi att vi inte var ensamma i ängbet. Några kvigor hade kommit fram ur buskagen och befann sig just där vi hade våra kläder. Vi gick för att titta för säkerhets skull. En kviga höll på att äta upp min skjorta! Jag fick tag i skjortan och lyckades dra fram den. Sen blev det en rejäl skjorttvätt i bäcken (By å) som rinner genom ängbet. Jag undrar hur det hade gått för kvigan om hon hade lyckats få i sig hela min tunna sommarskjorta? Tugga sönder den kunde hon ju inte!

Friidrott mm

EIK ordnade klubbmästerskap i några olika grenar, t ex löpning 100 m, längdhopp, höjdhopp, diskus- och spjutkastning. Jag minns att klubben åtminstone en gång ordnade tävlingar till vilka tävlande från andra klubbar var inbjudna. Än idag, år 2006, finns hoppgruppen och en kasträng av metall kvar i Byängbet som minnen från den tid då ungdomarna i Eke hade en egen idrottsklubb.

En kuriositet: EIK ordnade också klubbmästerskap i orientering utan kompass! Man visade riktning och angav avstånd. Sen var det bara att springa. Det var i regel min bror Carl Fredrik, 9 år äldre än jag, som vann de här originella orienteringarna. Han var en duktig löpare och kunde väl hålla kursen trots alla hinder.

Sommarfesterna

Basarerna i Bölskeparken hade ett mycket gott rykte och var en bra inkomstkälla för klubben. Bölskeparken! Platsen med ett sådant namn lät väl lockande för besökarna. I själva verket var det ängbet med hassel, ek och ask, där Kurt och Monica Lundgren nu bor (Bölske part 19). Entrén till parken var belägen på samma plats, där Kurt och Monica nu har sin infart. Det fanns olika "stånd" eller verksamheter under basardagarna (lördag kväll, söndag eftermiddag-kväll): konditori, skjutbana och café. Det var enkla träkonstruktioner täckta med presenningar. I konditoriet, som var beläget där Kurt och Monica har sin villa, förekom försäljning av frukt, choklad och andra sötsaker. Men även en del småsaker, som små kramdjur, filmstjärnebilder, anteckningsblock o.d. såldes där.

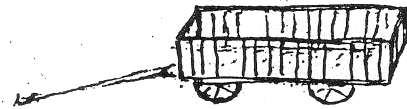
Caféet var beläget ungefär där garaget nu står. Där kunde man köpa kaffe, smörgåsar och kakor av olika slag.

Skjutbanan låg lite avsides mellan konditoriet och caféet. Man sköt med luftgevär mot tavlor av olika typer. Jag vill minnas att vid skytte mot en viss typ av tavla fanns ett tävlingsmoment: ett visst skjutresultat gav ett pris av något slag.

Så fanns det naturligtvis en dansbana. Den låg till vänster om entrén. Banan var ett kvadratisk trägol i sektioner som lades ut dagarna före den helg, då det skulle vara basar. Redan på måndagen kanske den revs för att nästa helg användas vid en sommarfest någon annanstans på södra Gotland. Under en stor del av 1930-talet var det EIK som var ägare till banan. Jag minns att Henning Boberg (Bölske part 9) hade ansvar för transport och sammansättning. Det var ett räckel runt banan för man fick naturligtvis betala vid entrén för att dansa.

Musiken då? Den var alltid "live". Det var en grupp på 3 à 4 personer (manfolk förstås) som spelade, t ex fiol, dragspel, ibland piano, något blåsinstrument. Spelplatsen för orkestern följde inte med banan. Den var lätt ordnad var man än kom i sockarna. Det var en tom "höhäck" man använde sig av. Det var bara att ta bort en av långsidorna, spika upp några

ribbor och lägga över en presenning. Sen hade man en förträfflig liten scen. Höhäck undrar du? Den som i skrivande stund är 50 år eller yngre vet troligen inte vad en höhäck är. Se figuren till höger. Det krävdes 2 hästar för att dra den.



Nu några ord om publiken. En vacker lördagskväll kunde man åka flera mil för att besöka en basar. Mopeden fanns inte, en och annan kom väl på motorcykel men i övrigt gällde det att cykla. Jag minns att min syster Signe och hennes kompisar någon gång cyklade till Fröjel på basar. Det blev att cykla cirka 6 mil på grusväg under lördagskvällen/natten. Ingen kom i bil utom Ture W. Bolin från Nygårds part 1. Ny bil och vackra flickor som passagerare var det som gällde. Ett intressant spørsmål: Ture var bondson som många av de andra i klubben. För alla de andra bondsönerna var det uteslutet att äga en bil. Ekonomin medgav inte detta. Men hur kunde Ture ha råd? Det tänker jag inte berätta för dig här. Du får själv ta reda på det. Här får du ett bra tips. Slå upp Torgny Anderssons mycket intressanta bok *Ajkboar*, sid. 332. Läs där och dra sedan de rätta slutsatserna. Lycka till!

I anslutning till basarerna hölls på söndagseftermiddagarna ofta tävlingar av olika slag. Friidrotten med inbjudna tävlande, som jag berättat om tidigare, var ett sådant arrangemang. Jag minns att föreningen vid ett tillfälle ordnade cykeltävling på landsväg. Man tävlade i 2 klasser beroende på utrustning: tävlingscykel eller standardcykel. För den då unge idrottsintresserade skribenten fanns det ett problem den dagen. Just den här söndagen ägde det stora Saxtorpsloppet för motorcyklar rum. Det var radioutsändning därifrån på eftermiddagen. Jag ville ju höra hur det gick för de stora idolerna Ragnar Sunnqvist och Gunnar Kalén på sina motorcyklar av märket Husqvarna. Samtidigt ville jag ju gärna titta på cykeltävlingen. Ja, det var inte lätt att välja. Att året var 1933 vet jag säkert.

En sådan eftermiddag ställde dock klubben till det för sig. Man vilje locka folk genom att sälja pilsner! Nu fick man visserligen inte göra det inom basarområdet. Men varför inte sälja pilsner på baksidan, utanför stängslet? Sagt och gjort! Ryktet spreds fort att pilsnerförsäljning förekom vid Bölskeparken. Varifrån kom alla törstiga människor? Vi grabbar hade också en bra dag. Genom att samla in tomflaskor fick vi som lön en läsk för var 10:e flaska som vi bar tillbaka. Tyvärr gick ryktet om pilsnern ända till Hemse och där bodde lansfiskalen. Jag minns hur denne man i sin fina uniform kom med stora steg genom änget. Hur upplösningen gick till i detalj vet jag inte. Vi grabbar tyckte väl att vi också var inblandade så vi kanske sprang vår väg. Det slutade med böter för de ansvariga. En av dem bytte föresten ut penningboten mot fängelse. För honom blev det alltså några dagar i fängelset i Visby för nöjet att sälja pilsner i diket bakom Bölskeparken!

Händelserna jag har berättat om ligger nu ca 70 år tillbaka i tiden. Då varade det dagliga arbetet till inmot 7-tiden på kvällen. 5-dagarsveckan var inte uppfunnen än. Likväl hann ungdomarna att jobba med festplats och idrottsplats, träna fotboll och friidrott osv. Det är imponerande vad de kunde uträtta.

Hur gick det då för EIK? Föreningen upplöstes. Det skedde omkring år 1940 då många blev inkallade till militärtjänst. Det kanske inte längre fanns folk eller tid för fortsatt verksamhet. Det slutade med att föreningens tillgångar fördelades på medlemmarna efter antalet år i föreningen. Jag hade varit medlem i 2 år och fick ca 30 kr, tror jag. Det var mycket pengar för en tonåring!

Linköping i januari 2006

.....
Bengt Nilsson

YTTERLIGARE UPPGIFTER OM IDROTTSKLUBBEN

Undertecknad, Torgny Andersson, minns att det satt en blå anslagstavla på en mycket grovt askträd som stod mellan nya skolgården och Störvägen. Denna ask borttogs då Störvägen förbättrades åren 1954 och 55. Anslagstavlan var, som jag minns det, något större än storlek A4 med sarg runt om. (Den hade troligen varit försedd med fönster.) I överkant bildade sargen en trekant där det med svarta bokstäver stod E I K.

Jag minns också att i Byänget, bakom kapellet, fanns en längdhoppsgrop där det också låg en "avstampsplanka" några meter före gropen. Det låg också en större metallring i marken som användes då man kastade diskus och stötte kula. Jag tycker mig också minnas att det fanns en höjdhoppställning vid gropen. Jag minns ännu att Anders Jakobsson Bölske (part 5) tränade diskuskastning på denna plan. Anders Hult (från Hallvide part 1) minns också att man körde dit finare sand till längdhoppsgropen.

Då jag gick i skolan hade vi ännu tävlingar på planen bakom kapellet där vi tävlade i park, varpa, stafettlöpning, kast med liten boll och inslagning i pärken. Det var skolorna i Eke, Grötlingbo och Näs som tävlade. Då min bror Rune var pärkkarl vann Eke denna tävling, kanske det var år 1944.

Henry Lindqvist (född och uppvuxen i Grötlingbo men bosatt i Visby Kunde berättar att det fanns två divisioner i fotbollen här på Gotland på 1930-talet. Division I för de bättre lagen och division II som var uppdelad i norra och södra serien. I division I spelade bland andra för det mesta Alva, Fardhem och Hablingbo. Eke spelade vanligen i division II södra tillsammans med lag som Rone, Lye och Östergarn. Henry minns särskilt bröderna Harry och Sven Lindström där Harry var en god målvakt trots att han var kortvuxen.

Sven Lindström (född 1919 vid Petsarve) minns att den första fotbollsplanen i Eke låg vid Alveskogs, på åkern mellan part 6 (Urban Lindström) och part 1 (Jan Jonsson). Senare låg det en fotbollsplan på Litorinavallen öster om Petsarve (kallas Frankens sandbacke). Sven minns speciellt att Thomas Pettersson Alveskogs hade hatt på sig då han stod målvakt. Därefter hamnade fotbollsplanen i By änge. Sven minns särskilt en gång då de for till Östergarn och spelade. Laget åkte med Josef Pettersson Havdhem som hade åkerirörelse. Ekelaget lär ha förlorat matchen. Sven har också i sin ägo en klubb nål i silver som han är stolt över att äga, den kostade 2 kronor, en stor summa för en yngre pojke.